



## گذران نظام اقتصادی بازار آزاد به نظام اسلامی مختلط

تأثیرات نظام اقتصادی بالای اقتصاد دولت و مردم

نظام عبارتند تنظیم عناصر است که باهم روابط را ایجاد نموده دارای هدف باشد. تجارب نشان داد که نظام اقتصادی افغانستان در شرایطی که دولت به پای خود ایستاده نباشد باید مختلط باشد.

تعریف نظام اقتصادی : عبارت از مجموعه ارتباطات و انتظامات عناصری است که به منظور ارزشیابی و انتخاب در زمینه تولید، توزیع و مصرف برای کسب بیشترین موفقیت فعالیت نماید. به عبارت دیگر نظام اقتصادی، مجموعه هماهنگی از نهادهای اجتماعی و حقوقی است؛ که در بطن آن، برخی وسایل سازمان یافته به پیروی از برخی از انگیزه‌های برتر به منظور برقراری تعادل اقتصادی مورد استفاده قرار گرفته می‌گیرد. خصوصیات نظام دولتی، نظام سیاسی، عدالت اجتماعی، تولید، توزیع، منابع تولید، در یک جامعه نظام اقتصادی را طور طبیعی تعیین و تثبیت می‌نماید. در طول تاریخ افغانستان نظام اقتصادی آن اسلامی بوده است. در طی سالهای پس از حکومت امان اله خان نظام مختلط ولی اسلامی بمیان آمد که در یک تولید میتواند دولت و ملت سهیم باشند. زیاده منبع تولیدات افغانستان زراعتی است. از اینکه زراعت افغانستان مکانیزه نا شده است. بدین اساس محصولات و تولیدات اصلاح نا شده از کیفیت کم برخوردار بوده در برابر تولیدات کشورهای همسایه رقابت نتوانسته از ارزش می‌افتد. در صورتیکه روابط محکم بین وزارت زراعت بانک انکشاف زراعتی، اداره کوپراتیفها و دهقان وجود داشته این معضله حل شده میتواند. زیرا دولت محصولات دهقانان را تنظیم نموده به اساس سیستم کوپراتیفی به قیمت مناسب عرضه می‌کند. مثال تمام دهقانان به اساس ضعف اقتصادی در ماه سرطان و اسد می‌خواهد گندم خود را بفروش برسانند درین هنگام قیمتها آنقدر پایین می‌آید که سر فایده را می‌خورد. میوه جات و سبزیجات فصل پخته شدن دارد. درین هنگام کوپراتیفها از دهقانان به قیمت مناسب خرید در سردخانه ها نگهداری نموده در تمام سال بفروش می‌رساند. در غیر دهقانان کم بغل تباه می‌شوند. طی چند سال است که ناک سیب انگور تربوزو غیره از کشورهای همسایه وارد میشود. این برای محصولات زراعتی ما زهرکشنده است. همچنان تولیدات کالائی ما چون تکه، فرش، آهن باب، سمنت غیره نیز بی ارزش تولید میشود. که نمی‌تواند در برابر مواد ساختمانی خارجی رقابت نماید.

نظام بازار آزاد متکی به اخذ محصول و مالیه میباشد. این نظام در صورتی مورد قبول قرار می‌گیرد که عدالت اجتماعی و امنیت صد فیصد وجود داشته فساد دولتی وجود نداشته باشد. کنون به صدها تاسیسات اقتصادی زراعتی ساختمانی تولیداتی و تبادلاتی از رشد باز مانده مالیه کم پردازند. بعضی از تاسیسات دولتی و شخصی از تولید باز مانده

ویا نیم کاره رها شده است. و دولت هم بعضی از موسسات تولیدی و اقتصادی که از جنگهای داخلی جان سالم بدر آورده بود بالای موسسات شخصی فروخت. دولت لچ گردیده متکی و تنها به اخذ مالیه از معادن گمرکها زمین و تاسیسات اقتصادی خورد و بزرگ شخصی گردید. واضح است که دولت نمی تواند بودیجه سالانه خود را صرف از درک مالیه تامین نماید پس محتاج به قرضه میشود. دلیل آن اینست. افغانستان با وجود تولیدات داخلی در سال ۶.۵ میلیارد دالر ضرورت دارد تا سیستم کار دولتی به دوران به افتد. عواید داخلی دولت افغانستان از ۲.۵ میلیارد دالر الی سالهای زیاد بلند نخواهد رفت ۴ میلیارد دالر باید از خارج یا کمک شود یا قرضه حاصل نماید. که ازین ۴ میلیارد ۲.۵ میلیارد آنرا به پروژه های انکشافی به مصرف رساند. زیرا اگر دولت پروژه های انکشافی نداشته باشد رشد نفوس افغانستان ۳.۵ فیصد بوده در سال ۹۰۰ هزار جمعیت در افغانستان زیاد شده میرود. چندسال بعد ۶.۵ میلیارد کفایت نمی کند. تجارب نشان داد که دولت افغانستان مالیه که بدست می آورد ۳۰ الی ۴۰ فیصد بودیجه دولتی را کفایت می کند. ضروراً یکتعداد تاسیسات ساختمای و تولیداتی متعلق به دولت داشته باشد. از یکطرف دولت را تنها محتاج به مالیه نمی سازد از طرف دیگر یک گوشه عواید دولت را ثابت قدم نگه میدارد. هکذا این ارزش میتواند سایر ارتباطات دولت را با ملت تأمین کند. کار اکثر ساختمانها و سرکها به سالهاست که معطل قرار داده شده است. آنهای که توسط شرکتهای خصوصی ساخته شده بود به نسبت عدم دلسوزی و رشوه ستانی به بی کیفیت ترین شکل تولید گردیده لازم است ترمیم شود و هم سرک جدید احداث شود. سرک پروان هرات و بدخشان نورستان و دهلیز پامیر تا حال پلان نگردیده است. همه اینها پول کار دارد.

دولت ایران ۱۰۳ میلیارد عواید دارد ۵۴ میلیارد از صادرات نفت ولی ۴۹ میلیارد دالر از درک صادرات زعفران پسته، تخم ماهی قالین چرم و کشمش بدست می آورد. بدین معنی است که آنها برای بلند رفتن عواید ملی کار کرده اند. اقتصاد کشور نیاز دارد طالبان به عوض قید گیری بالای زنان چادر بیوش، حرام و حلال است و نهی از منکر دنبال کار و ایجاد بخاطر بلند رفتن عواید ملی با ملت همدست شود. نفوس افغانستان ۳۳ میلیون و ۱۷ میلیون مرد وجود داشته که ۱۱ میلیون نفوس این کشور که ۷۵ فیصد مرد است که واجد شرایط کار است. از ۱۶ میلیون زن صرف ۳ میلیون کار دهقانی مالدارگی گلیم و قالین بافی صنایع دستی را می نمایند. این ۱۱ میلیون نفوس جبراً باید ۲۲ میلیون را نان دهند که کاریست مشکل. زیرا طالبان برای زنها اجازه تحصیل و کار را نداده است. درین صورت ۶۳ فیصد بیکار است.

طبق که وزارت مالیه طالبان راپور داده است درآمدهای مجموعی آن در سال ۱۴۰۱، ۱۹۳ میلیارد و ۹۱۲ میلیون افغانی (معادل حدود دو میلیارد و ۲۳۶ میلیون دلار) است. ازین که طالبان کاشت کوکنار و چرس را ممنوع نموده حکومت طالبان به اثر کمک سازمان ملل موفق شده است که نرخ ارز و ارزش پول افغانی را در وضعیت مناسبی حفظ کند. هر هفته بسته های کمکی ۴۰ میلیون دلاری سازمان ملل، به بانک مرکزی افغانستان تحویل داده می شود. که این کار طالبان قابل ستایش است.

درآمد سرانه نشان‌دهنده وضعیت اقتصادی مردم است. قبل از حاکمیت طالبان، درآمد سرانه یک افغان نزدیک به ۵۵۰ دالر بود، اما در سال ۲۰۲۳ به ۳۲۵ دالر کاهش پیدا کرده است. که قابل تشویش است.

بدین منظور کنون بازار ما به یک بازار متعلق به تولیدات خارجی، تولیدات بی کیفیت داخلی بازار مصرفی و متعلق به اسعار خارجی تبدیل شده است. به دیده اقتصاد دانان افغانستان نظام اقتصادی افغانستان نظام اسلامی مختلط باید باشد. نظام مختلط میتواند مانند بازار آزاد دست ملت را آزاد در سرمایه گذاری نگهدارد. فرق که وجود دارد کنترل شده میباشد عواید بین ملت و دولت تقسیم میشود. درینصورت دولت عواید خود را از طریق مالیه و سهم و تولیدات خود بدست می آورد. طور مثال در واردات شکر دولت ۳۰ فیصد سهم واردات می گیرد ۷۰ فیصد را به تاجرین وا میگذارد. بدین معنی است که سرحد واردات شکر روغن و آرد تثبیت می شود که چه مقدار تن باشد. کنون به نام بازار آزاد واردات سرحد ندارد.

باید گفت که به نسبت تاسیس بازار آزاد به دهها پروژه ساختمانی مکاتب، سرک سازی پل سازی، سرک حلقوی میمنه هرات، کانالها بندها نیم کاره باقی مانده است. بازار آزاد جیب را خالی می کند نه پر، ولی در بازار مختلط جیب را کمی خالی و کمی پر میکند که تعادل را برقرار می سازد.

شما سلامت باشید

موخذ

چشم اناز اقتصادی اجتماعی افغانستان

[https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-04/SEO%202023-Executive%20Summary%20-%20Farsi%20-%20Ver%205-%20Final\\_0.pdf](https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-04/SEO%202023-Executive%20Summary%20-%20Farsi%20-%20Ver%205-%20Final_0.pdf)

فراز فروری نظام اقتصادی افغانستان یک قرن پس از استقلال

<https://tolonews.com/fa/afghanistan/%D9%81%D8%B1%D8%A7%D8%B2-%D9%88%D9%81%D8%B1%D9%88%D8%AF-%D9%86%D8%B8%D8%A7%D9%85-%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF%DB%8C-%D8%A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86-%DB%8C%DA%A9-%D9%82%D8%B1%D9%86-%D9%BE%D8%B3-%D8%A7%D8%B2-%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D9%82%D9%84%D8%A7%D9%84>

پالیسی اقتصادی افغانستان وزارت اقتصاد

<https://www.moec.gov.af/dr/%D9%BE%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%B3%DB%8C-%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF%DB%8C-%DA%A9%D8%B4%D9%88%D8%B1>

طالبان اقتصاد افغانستان را با کدام پول می چرخاند؟ سایت خبرنامه آنلاین

<https://www.khabaronline.ir/news/1846953/%D8%B7%D8%A7%D9%84%D8%A8%D8%A7%D9%86-%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF-%D8%A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86-%D8%B1%D8%A7-%D8%A8%D8%A7-%DA%A9%D8%AF%D8%A7%D9%85-%D9%BE%D9%88%D9%84-%D9%85%DB%8C-%DA%86%D8%B1%D8%AE%D8%A7%D9%86%D9%86%D8%AF>

نگاهی مختصر به وضعیت اقتصادی افغانستان تحت حمایت طالبان محد اکبر فرهمند در سایت ۸

صبح

<https://8am.media/fa/a-brief-look-at-the-economic-situation-of-afghanistan-under-the-rule-of-the-taliban>